

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

30 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:
Președinte – Timofti Vladimir
Judecători – Plămădeală Ghenadie, Țurcan Anatolie

Examinând fără citarea părților, în baza materialelor din dosar, admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat de către condamnatul *Cursac Ivan*, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 februarie 2022, în cauza penală privind condamnarea lui

Cursac Ivan XXXXX, născut la XXXX,
domiciliat în XXXXX, anterior
necondamnat,

în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 264¹ alin. (1) Cod penal.

Termenii de examinare:

prima instanță: 30.07.2021 – 17.06.2021;
instanța de apel: 13.07.2021 – 09.02.2022;
instanța de recurs ordinar: 08.06.2022 – 30.11.2022.

Asupra motivelor invocate în recurs, în baza materialelor cauzei penale, Colegiul penal

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoria Căușeni, sediul Ștefan Vodă din 17 iunie 2021, *Cursac Ivan* a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(1) Cod penal și în baza acestei Legi, cu aplicarea prevederilor art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, a fost condamnat la pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității - **135** ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

2. În sentință, prima instanță a constatat în fapt că:

Cursac Ivan la 09.05.2020, aproximativ pe la orele 17:00, conducând mijlocul de transport automobilul de model „Volkswagen Passat”, cu numărul de înmatriculare XXXXX, pe una din străzile s. Talmaza, r-1 Ștefan-Vodă, a fost stopat de către angajații Inspectoratului de Poliție Ștefan-Vodă, care având suspiciuni că, Cursac Ivan se află în stare de ebrietate alcoolică, i-au cerut să treacă testarea alcoolscopică cu aparatul „Drager alcooltest”, în urma căreia s-a constatat că, avea concentrația vaporilor de alcool în aerul expirat de 0,37 mg/l, fapt

confirmat prin alcooltestul nr. 1520 din 09.05.2020, ora 14:43. Concentrație care conform prevederilor art. 134¹² alin. (3) Cod Penal, se referă la *stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat*.

Prin urmare Cursac Ivan, deținând permis de conducere cu nr. 978100694, eliberat la 24.02.1997, de categoria „A”, „B”, „C”, „D”, „E”, fiind persoana care ia parte la procesul circulației în calitate de conducător de vehicul, având obligația de a respecta în totalitate prevederile Regulamentului Circulației Rutiere, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 357 din 13.05.2009, a încălcat prevederile Regulamentului sus indicat și anume: pct. 3 care prevede că „participanții la trafic sunt obligați să respecte regulile de circulație...” și pct. 14, lit. a) care prevede că „conducătorului de vehicul îi este interzis să conducă vehiculul în stare de ebrietate”.

Astfel, acțiunile lui *Cursac Ivan* au fost încadrate juridic în baza art. 264¹ alin. (1) Cod penal, conform semnelor calificative – *”conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat”*.

3. Nefiind de acord cu sentința, inculpatul *Cursac Ivan* a declarat recurs prin care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care să fie exclusă din decizia Curții de apel Chișinău, pedeapsa complementară, *anulare a dreptului de a conduce mijloace de transport*.

În susținerea recursului declarat a invocat că, prima instanță a respins cererea sa și a apărătorului de aplicare a prevederilor art. 78 Cod penal, privind înlăturarea pedepsei complementare, anulare a dreptului de a conduce mijloace de transport, motivând că aceasta este o sancțiune complementară obligatorie, deși prima instanță urma să țină cont de prevederile sus menționate prin prisma prevederilor art. 3 alin. (2) Cod penal.

A menționat că, scopul pedepsei este de a reeduca făptuitorul, dar nu de a crea suferințe sau situații care ar îngreuna traiul unei persoane, precum și a persoanelor care sunt la întreținerea acestuia (mijlocul de transport asigură venitul familiei Cursac).

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 februarie 2022, recursul declarat a fost respins ca nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1. Pentru a se pronunța, instanța de recurs a menționat că, prima instanță a examinat cauza în procedură simplificată, deoarece inculpatul a recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și a solicitat judecarea cauzei în baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

Astfel, prima instanță cercetând în cumul probele administrate în ședința de judecată prin prisma admisibilității, pertinentei și concludentei, utilității și veridicității raportată la declarațiile date în ședința de judecată și probele administrate, a stabilit o corectă situație de fapt, dând faptelor reținute în sarcina inculpatului Cursac Ivan, încadrarea juridică corespunzătoare, și anume art. 264¹ alin. (1) Cod penal – *„conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat.”*

Cu referire la individualizarea pedepsei penale în privința inculpatului Cursac Ivan, instanța de recurs a constatat că prima instanță a acordat deplină eficiență prevederilor art. art. 6, 7, 61, 75, 79 Cod penal, a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele care atenuează ori agravează răspunderea penală, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Instanța de recurs a constatat că, infracțiunea prevăzută de art. 264¹ alin. (1) Cod penal, se califică ca infracțiune „ușoară”, inculpatul Cursac Ivan a recunoscut vina în comiterea infracțiunii încriminate, sincer s-a căit de cele comise, a solicitat examinarea cauzei penale în procedură simplificată, a reținut cu titlu de circumstanțe atenuante – comiterea unei infracțiuni ușoare și căința sinceră, circumstanțe agravante nu au fost constatate, iar inculpatul anterior nu a fost judecat.

Totodată, a constatat că, argumentele inculpatului Cursac Ivan potrivit căruia prima instanță urma să țină cont de prevederile art. 78 alin. (2) Cod penal, prin prisma art. 3 alin. (2) Cod penal, sunt neîntemeiate, or, sancțiunea complementară – *anularea dreptului de a conduce mijloace de transport pentru astfel de categorii de infracțiune este obligatorie*, iar circumstanțele atenuante stabilite la caz – *comiterea pentru prima dată a unei infracțiuni ușoare și căința sinceră* nu sunt suficiente pentru a decide asupra neaplicării pedepsei complementare obligatorie.

Nu pot fi reținute în calitate de circumstanțe „*excepționale*” faptul că, *mijlocul de transport asigură venitul familiei Cursac*, deoarece aceste aspecte apreciate în coraport cu caracterul și gradul prejudiciabil al faptei nu constituie situații sau stări de lucruri, care pot a fi considerate ieșite din comun.

Potrivit alin. (1) al art. 79 Cod penal, instanța de judecată poate aplica o pedeapsă sub limita minimă prevăzută de legea penală pentru infracțiunea respectivă, sau o pedeapsă mai blândă de altă categorie, numai atunci când în cauză s-au constatat circumstanțe excepționale. Aplicarea art. 79 Cod penal, nu este obligatorie chiar și dacă aceste circumstanțe excepționale au fost stabilite.

Instanța de recurs nu a constatat temeiuri de a exclude pedeapsa complementară sub formă de „*anularea dreptului de a conduce mijloace de transport*”, or, careva circumstanțe excepționale nu au fost reținute în favoarea inculpatului Cursac Ivan.

Din considerentele sus menționate a conchis că, prima instanță a respectat întocmai criteriile de individualizare a pedepsei penale prevăzute de art. art. 6, 7, 61, 75 Cod penal, a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele care atenuează ori agravează răspunderea penală, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia, și respectiv, a aplicat inculpatului Cursac Ivan o pedeapsă echitabilă, care va atinge scopul pedepsei penale prevăzut de art. 61 Cod penal.

5. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, a declarat recurs în

anulare condamnatul prin care a solicitat, casarea totală a deciziei instanței de recurs, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului în anulare recurentul a invocat că, hotărâre este afectată de un viciu fundamental, fiind încălcat dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Susține că, la examinarea în ordine de recurs a cauzei i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, instanța de recurs examinând cauza, în lipsa sa.

A invocat că, pentru ședința din 09 februarie 2022, Cursac Ivan a solicitat amânarea acesteia, anexând probe verosimile care confirmau argumentele din cererea de amânare și anume - certificatul medical și imposibilitatea participării la ședință în legătură cu internarea în instituția medicală.

Consideră că, dreptul de a participa la ședință constituie parte componentă a dreptului la apărare și la un proces echitabil, iar încălcarea acestora constituie un viciu fundamental care afectează legalitatea și temeinicia hotărârii pronunțate în privința sa, cu atât mai mult că avocatul său nu a fost prezent la această ședință.

6. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1), pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință asupra recursului în anulare, pledând pentru inadmisibilitatea acestuia.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, din următoarele considerente.

Potrivit dispozițiilor art. 456 Cod de procedură penală, *recursul în anulare este supus unei verificări prealabile judecării în fond a acestuia, astfel că, instanța de recurs este obligată să îndeplinească actele procedurale preparatorii și să examineze admisibilitatea în principiu a recursului în anulare în conformitate cu prevederile art. art. 431 și 432 Cod de procedură penală, care se aplică în mod corespunzător.*

În conformitate cu art. 432 alin. (2), pct. 4) Cod de procedură penală, *instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de judecată, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.*

În conformitate cu art.453 alin.(1) Cod de procedură penală, raportat la prevederile art.6 pct. 4⁴) ale aceluiași Cod, art. 4§2 al Protocolului nr. 7 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, *hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental din cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.*

Prevederile pct. 4⁴) art.6 Cod de procedură penală determină ca *viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată, o încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților*

Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale.

Reieșind din prevederile legale menționate, Colegiul penal reiterează că una din cerințele esențiale la declararea recursului în anulare este motivarea acestuia din punct de vedere al prezenței erorii de drept, comise la judecarea cauzei ce cade sub incidența noțiunii de viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea atacată.

La caz, Colegiul penal atestă din textul recursului în anulare declarat, recurentul invocă afectarea deciziei instanței de recurs adoptate în prezenta cauză de un viciu fundamental, exprimat prin încălcarea *dreptului la apărare*, susținând în acest sens că instanța de recurs a încălcat procedura penală privind prezența inculpatului la ședințele de judecată în instanța de recurs, examinarea cauzei în lipsa ultimului și a avocatului său.

Analizând hotărârea atacată prin prisma respectivelor critici, Colegiul penal menționează că, aceste argumente sunt declarative și se combat prin materialele dosarului și anume, Extrasul din fișa medicală nr. 118/645 din 07.02.2022, prin care se atestă că condamnatul *Cursac Ivan*, a fost internat în instituția medicală de la 25.01.2022 și externat la 07.02.2022 (f.d.112-113), astfel, argumentul precum că sa aflat internat în spital la data ședinței din 09.02.2022 nu poate fi reținut și respectiv se respinge.

Cu referire la argumentul privind examinarea recursului în lipsa apărătorului său, Colegiul penal atestă că, la materialele cauzei sunt trei cereri de amânare a judecării recursului din partea inculpatului *Cursac Ivan*, în care toate trei conțin același text „*solicit amânarea ședinței de judecată pe motiv că mă aflu în concediul medical și totodată solicit timp pentru a angaja un avocat pe contract*” (f.d.103, 106, 111, Vol. II).

Astfel, Colegiul penal constată că, a fost oferită posibilitatea inculpatului de două ori de a angaja avocat prin contract, însă ultimul nu și-a exercitat acest drept, solicitând prin cea de a treia cerere din 08.02.2022, aceleași cerințe, ceea ce denotă că instanța de recurs a respectat cu strictețe prevederile art.322 Cod de procedură penală.

Din acest considerent, instanța de apel a respins cererea de amânare și a purces la examinarea cauzei în lipsa acestuia, cu prezența avocatului acestuia *Bulgari Carolina*, avocat desemnat din oficiu la solicitarea instanței de recurs (f.d.99-100, Vol. II).

Urmare celor sus stabilite, Colegiul penal atestă faptul că, temeiul invocat de examinare a cauzei de către instanța de recurs în lipsa apărătorului este combătut, nefiind constatat încălcarea dreptului la apărare condamnatului.

În acest context, Colegiu penal notează dispoziția art.447 alin.(1) Cod de procedură penală - *judecarea recursului se face cu citarea procurorului, avocatului și celorlalte părți. Participarea procurorului și a avocatului în ședința instanței de recurs este obligatorie. Neprezentarea inculpatului, părții vătămate, părții civile și părții civilmente responsabile legal citate, precum și a reprezentanților lor nu împiedică examinarea*

recursului, însă dacă este necesar, instanța de recurs poate recunoaște prezența lor obligatorie, informându-i despre aceasta.

Astfel, la ședința de judecată din 09 februarie 2022, Cursac Ivan nu s-a prezentat pentru a-și expune poziția, însă instanța de recurs a oferit din oficiu asistență juridică garantată de stat, asigurându-i în acest mod inculpatului dreptul la apărare.

Din acest considerent, Colegiul penal conchide că criticile formulate de către apărător, referitor la dreptul la un proces echitabil, manifestat prin examinarea cauzei de către instanța de recurs, în lipsa inculpatului și încălcarea dreptului acestuia la apărare nu pot fi acceptate și contravin dispozițiilor Legii mai sus nominalizate, or argumentele invocate în recursul în anulare se contrazic cu materialele cauzei penale, instanța de recurs sesizând clar intenția lui Cursac Ivan de tergiversare a examinării cauzei.

Colegiul penal consideră că, decizia instanței de recurs privind examinarea cauzei în lipsa inculpatului, nu afectează dreptul acestuia la un proces echitabil, în contextul în care pe parcursul examinării cauzei Cursac Ivan a fost reprezentat de avocatul desemnat de către Oficiul teritorial al Consiliului Național de Asistență Juridică Garantată de Stat, *Bulgari Carolina*.

De asemenea, Colegiul penal accentuează, că soluția respectivă a instanței de recurs vine în concordanță și cu jurisprudența CtEDO, cauza *Avramenco vs Moldova din 16 ianuarie 2007*, care în § 35 din hotărâre a statuat că nu poate fi admisă cerința reclamantului cu privire la constatarea încălcării art.6§1 CtEDO, în contextul în care nu a prezentat motive întemeiate în privința lipsei sale de la judecarea cauzei.

În concluzie, Colegiul penal atestă că în cauza deferită judecării, instanța de recurs nu a admis careva erori sau vicii de procedură pentru a fi necesară intervenția instanței de recurs în anulare în vederea remedierii acestora.

Totodată, Colegiul penal evidențiază că, dreptul la un proces echitabil, consfințit în art.6 din Convenție, coroborat cu accesul liber la justiție și prezumția nevinovăției - drepturi fundamentale prevăzute în art. art.20, 21 din Constituție, enunță și preeminența principiului supremației dreptului. Unul din elementele fundamentale ale preeminenței principiului supremației dreptului este garantarea securității raporturilor juridice, care înseamnă, că o soluție definitivă a oricărui litigiu, inclusiv de natură penală, nu trebuie rediscutată.

Acest principiu insistă asupra faptului că, nici o parte în proces nu este în drept să solicite reluarea procesului de judecată în scopul unei noi soluționări a cauzei după ce hotărârea a devenit definitivă și irevocabilă, excepție făcând doar temeiurile stricte prevăzute de Lege.

În speță, hotărârea atacată nu este afectată de viciu fundamental și a căpătat putere de lucru judecat (*res judicata pro veritate habetur*), ce produce o cauză de împiedicare a pornirii, continuării, judecării cauzei penale ori redeschiderii acesteia.

De asemenea, se menționează că principiul securității raporturilor juridice, consfințit în art. 6 din Convenție, *cere inter alia ca*, atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea

lor să nu mai poată fi pusă în discuție (hotărârea *Brumărescu vs România* din 28 octombrie 1999).

Mai mult ca atât, potrivit dispoziției art.4§2 din Protocolul 7 CEDO, redeschiderea procesului, conform Legii și procedurii penale a statului respectiv, poate fi efectuată, doar în cazul în care au apărut fapte noi, ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente și sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată.

La caz, instanța de recurs în anulare stabilește că hotărârea contestată nu este afectată de nici un viciu fundamental, fiind conformă prevederilor legale și această hotărâre judecătorească rămasă definitivă și irevocabilă capătă putere de lucru judecat, ce produce o cauză de împiedicare a pornirii, continuării, judecării cauzei penale ori redeschiderii acesteia.

În acest context, Colegiul penal a stabilit că la examinarea prezentului recurs în anulare, nu s-au constatat erori de drept comise de către instanța de recurs, ce ar indica la existența unui viciu fundamental în cauză și ar afecta hotărârea irevocabilă, fapt ce impune inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de către condamnatul *Cursac Ivan*, ca fiind vădit neîntemeiat.

8. În conformitate cu prevederile art. art.456 alin. (1), 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de către condamnatul *Cursac Ivan*, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 februarie 2022, în cauza penală în privința lui *Cursac Ivan XXXXX*, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 19 ianuarie 2023.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Plămădeală Ghenadie

Țurcan Anatolie